

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Maiestas Eloquentiæ in Chrysostomo. Capvt XXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

apud ipsum Imperatorem dixit contra Arianos.

Metaphr. in vita Chryf. Karon. an. 400. 89.

Dicit (amabo) imperator, si quis huic pulcherrima corona, quam geris in capite, quosdam abiecit. Et obscuros lapides inter clarissimam gemmarum lucem inseruisset, videretur hoc tibi esse tolerandum? Cumque animos hac petitione suspensos tenuisset, ipsumque haberet Augustum dictis annuentem, tum assumpsit.

Tu vero non existimas Deum irasci, si in hac ciuitate, in hoc Imperij & gloria domicilio, inter hunc syncerum bonorum castrum, tandem patris correptam, & depositam partem residere? quosane dicto tanta efficacitate in ipsius Imperatoris pectus penetravit, vt Arianos imprimis nobiles vix expelleret.

Maiestas Eloquentie in Chrysofomo.

CAPVT XXIX.

Typus de incomprehensibil. Dei nat. ad popul.

Solent nonnunquam in argumentis speciosis versari, & in ijs remissa tantisper conuentione sermonis, quem ὀλίγον ἄνωγειν, vocat plenius se diffundere. Talem sunt sermones de incomprehensibili Dei natura, in quibus se ait celestes choras duxisse, quasi in florentissimi prati amoenitate, ἡδονῆς ἐν λιμῶνι τινι. Nec immerito, fertur enim, & vocalat, & longè supra populares sermones erigitur, dum agit de illa συγκατάθεσι, & de natura Angelorum, eorumque cognitione: hæc maxime Dionysium sapiunt.

Oration. 2. aduers. Iudaos.

Εἰδὲς καὶ ἐν τῇ ἐκείνῃ συγκατάθεσι, ἀλλ' ὁμῶς, καὶ αὐτῶν αἱ δυνάμεις καλῶς ἐστὶν ἐαυτὰς ταῖς πύργους, δι' οὐδὲν ἕτερον. ἢ διὰ τῆτο, καὶ τοῖς ἑσώταται, καὶ γνωστικώταται, καὶ καθαρώταται, quanquam de illa συγκατάθεσει, prudenter mens Chrysofomi intelligenda est, ne quid subit erroris. Sed non hic interpretandi locus, hæc obiter perfringimus.

Serm. 3. de incomprehensibil. Dei nat.

Elucet præterea eius maiestas in narratione, & hypotyposi splendorum historiarum ex biblijs, quales sunt de miraculis in Aegypto, supplicio triumphorum, & similibus, sic enim ille oratione, quod nemo læditur, nisi à seipso, quæ quia Græcè longiora sunt, Latine subiijcio.

Διατείχιζε τὴν φλόγα νεφέλη.

Determinabat enim flammam nubes vndiq; impendens, & omnibus illis populis gesta-

toriz domus instar erat. Neq; verò noctu face indigebant, quæ tenebras discuteret, sed erat eis columna ignis, fons stupendæ lucis in duplicem vsum, tum vt lucretet, tum vt iter dirigeret. Neq; enim lucida duntaxat erat, verum etiam omni-viæ duce certius infinitum illum populam per saxa, & solitudines ducebat. Ibant nō terra solum, sed etiam mari quasi terrā. Ausi sunt transcendere fines naturæ, cum sanctum pelagus pedibus peragrarent, quasi per firmam petram iter facerent. Cumque illis substratum esset elementum illud, solidam terram, camposque supinos, & agros imitabatur: cum verò hostes exceperet, tum maris vices exequabatur. Illis quippe fuit vehiculum, hostibus ipsorum sepulchrum, illos summa cū facilitate transfudit, hos maxima cum vehementia submersit. Qui fuerat hætenus sine lege aquarum impetus, vitorum ratione preditorum atque prudentissimorum ordinem, & obsequium præ se ferebat, cum iam custodis, iam carnificis vicem obtineret, vnoque die contraria repente præfaret.

Quid commemorem petras, quæ fluuios effuderunt aquarum? quid nubes volucrum, quæ corporum multitudine terram texerunt? Quid miracula parrata in Aegypto? quid prodigia quæ contigerunt in solitudine? quid trophæa, & incruentas victorias? Tanguam enim choreas ducerent, non bellum gererent, ita aduersos domuerunt, ac dominos quidē suos sine armis superarunt, qui verò extra Aegyptum cum ipsis pugnarunt, eos tubis cavendo psallendoque vicerunt: & totum illud spectaculum chorea potius erat, quam bellum, initiatio magis quam pugna.

Et de fornace Babylonicæ.

Quid verò illorum trium puerorum, dic mihi, virtuti superfusa tor mala offerunt? an non adhuc adolecentes, & admodum quidem teneri, immatura ætate graue illud subiere supplicium, & diurnam captiuitatem, à patria, domo, templo, altari, sacrificijs, libationibus, ab ipso quoque Palmiorum cantu. Non enim illi domo duntaxat eant ob causam arcebantur, sed multa quoque diuini cultus interdicebantur genera. An non barbarorum manibus dediti sunt, lupis potius, quam hominibus, & quod est grauissimum, in tā longè distitas, ac barbaras abducti terrarum oras, in seruitutem grauissimam, non magistrum habebant, non Prophetam, non Principem? Non enim est, inquit, Princeps, neque Propheta.

In trad.

an quod nemo læditur, nisi à seipso.

Amplificatio à seipso.

A re, exilij grauitas.

ἐφ' ἧν γι-
μων ἔ, σπ
ἀδύων.
Periculi
ἐπιμαρτυ-
δο.

τῶν βουτι-
αῶν ἁγίων
πραγμάτων.

ἐπιμαρτυ-
δο.

Suspendit
animos.
Plena ma-
iestatis am-
plificatio.

Per subie-
ctionem.

neque diu, neque locus sacrificandi coram te,
& inueniendi misericordiam. Quin etiam in
domum regiam, rāquam in scopulum, ac pre-
cipitium, & pelagus saxi petri que sub aqua
latentibus refferum, introducti sunt, sine gu-
bernatore, sine proreta, sine nautis, sine velis
suum illud mare nauigare coacti, atque in
aula regia, tanquam in carcere inclusi. Cum
enim philosophari noscent diuinitus, rebus
humanis, & omni vanitatis fastu superiores,
accessionem malorum, etiam illam commo-
tationem esse existimabant: Si enim foris fu-
issent, & in domo priuata, maioris liberta-
tis spes affulserat: verò introducti in illum
carcerem (carcere namque omnem illam splē-
doris, & magnificentiae speciem, & præcipi-
tium scopulisque nihil confabant esse melio-
rem) continuo grauem difficultatem sustine-
re. Rex enim eos suae illius Sybariticae impu-
raeque, & prophanæ mensae iussit esse parti-
cipe, id quod eis interdictum erat, & morte
grauius videbatur: ac soli velut agni in medio
tor luporum erant inclusi. Necessè erat aut
fame tabescere (imò verò ad mortem rapi) aut
prohibitos cibos deguitare. Quid ergo faciūt
iuuencs, orphani, captiui peregrini, serui illo-
rum qui hæc imperabant? Non existimauerunt
necessitatem sibi ad defensionem sufficere,
neque tyrannidem eius, penes quem sum-
mum erat imperium: sed omnia moliantur,
vt peccatum effugiat, omni licet ex parte de-
ferti. Neque enim pecunijs persuadere pote-
rant, vt potè captiui: non amicitia, & familia-
ritate, vt potè peregrini: non potentia supe-
rare, vt potè serui: non multitudine vincere,
vt potè tres tantum.

Accedunt igitur ad Eunuchum, qui eam
potestatem obtinebat, eique verbis quod cupi-
unt persuadent, hominem timidum, deque
salute sua sollicitum, & metu mortis penè ex-
animatum: *Timeo enim ego,* inquit, *dominum
meum Regem, ne quando videat vultus vestros
vestri. Et condemnetis caput meum Regi: Eo
timore liberant, vt daret ipsis eam quam pete-
bant gratiam. Ac postquam omne officium fe-
cissent, Deus quoque deinceps fecit suū. Ne-
que enim solius Dei erat præclarum illud sa-
cinus in his, quorum gratia mercedem illi e-
rant accepturi, sed exorsia proficiscebantur
ab illorum animo, quem cum præstitissent
generosum ac fortem, Dei fauorem sibi con-
ciliarunt, & ad finem, quod moliebantur, per-
duxerunt.*

Vides, qui se ipse non lædit, ei neminem a-
lium detrimento esse: Ecce enim nec iuuen-
tus, neq; captiuitas, neque orbitas, neque exi-
tios, perfructuosum, nec solitudo, & destitutio eorum, qui
ab ipsis starent, nec mandati graue, nec mag-
nus mortis timor, qui eunuchi oppresserat a-
nimum, nec paupertas, nec paucitas, non de-
nique quòd in medio barbarorum essent, non
quòd hostes haberent dominos, non quòd in
ipsius Regis manus essent traditi, neque cog-
natorum omnium absentia, neque Sacerdo-
rum, & Prophetarum & aliorum, qui curam
iporum gerebant alienatio, nec libationum,
& sacrificiorum cessatio, neq; templi & Pal-
morum ereptio, neque quidquam horum eis
nocuit: sed tum maiori gloria fuerunt, quam
cum ijs rebus in patria sua fruerentur. Hoc
primo certamine perfecto, insigni corona re-
dimiti, lege in aliena quoque regione seruata,
conculcato tyranni mandato, victo demonis
terrore, neq; villo vlla ex parte damno affe-
cti, quasi domi sederēt, & omnibus illis frue-
rentur, opere ita libere perfecto, ad alios tur-
sus agones sunt vocati.

Iterum erant eidem, & certamè priore dif-
filius ipsis proponebat, caminus incende-
batur, barbaricus aduersus eos exercitus cum
Rege instruebatur, velut in acie, tota Persica
potentia incitabatur, omnia ad vim, ac frau-
dem, ac vim ipsis afferendam comparabantur,
diuersa cautionum genera, variae suppliciorum
formæ, minæ aspectus omni ex parte terri-
bilis, & verba aspectu terribiliora: sed tamen
quoniam semetipsi non prodiderunt, sed om-
nem suam operam contulerunt, nihil vn-
quam damni acceperunt: qui etiam coronis
quam priores fuerant, illustrioribus redimiti
sunt. Vinxit enim eos Nabuchodonosor, &
in caminum coniecit, non tamen damno,
quin potius etiam commodo affecti, & illu-
strioribus reddidit. Cumque nec templum (ite-
rum enim eadem dicam) neque altare, non
patriam, non sacerdotes, non Prophetas habe-
rent, in aliena, & barbara regione, in medio
camini, totiusq; illius exercitus, Rege harum
rerum auctore spectante, splendidum
statuerunt trophæum, & insignē
reportarunt victoriam, quam
omnium sæculorum
memoria cele-
brabit.

PERE.

ovadpariū,
sen repeti-
tio, perfruc-
tiosum, perfructuosum.

Secundus
agon
supplicij

Vides idem
ter per com-
morationem
reperitum,
quod in illa
amplificati-
one sacra-
lium.